

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
2023/1185

Vår ref
23/1148-

Dato
29. mars 2023

Dokument 8:149 S (2022-2023) Representantforslag om godkjenningsordning for private helseinstitusjoner

Jeg viser til brev fra Stortingets helse- og omsorgskomiteé av 9. mars 2023, der jeg blir bedt om å uttale meg om representantforslaget om godkjenningsordning for private helseinstitusjoner fra stortingsrepresentantene Seher Aydar, Hege Bae Nyholt og Geir Jørgensen.

Det er fremmet følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen sikre at private helseinstitusjoner og private helsetjenester innen spesialisthelsetjenesten som ønsker å etablere virksomheter, må søke gjennom en godkjenningsordning der pasientsikkerhet, samfunnssikkerhet og beredskap blir vurdert, og avslag kan gis dersom etableringen kan true tilgangen på helsepersonell for de offentlige helsetjenestene.*
- 2. Stortinget ber regjeringen sikre en godkjenningsordning der private helseinstitusjoner og helsetjenester innen spesialisthelsetjenesten som ønsker å utvide eller endre virksomheten, må søke om ny godkjenning.*
- 3. Stortinget ber regjeringen sørge for at ingen nye private sykehus blir etablert eller utvidet inntil helsepersonellmangelen er under kontroll.*

Jeg deler stortingsrepresentantenes bekymring for den økende mangelen på fagfolk i den offentlige helsetjenesten. En sterk, felles helsetjeneste som er godt utbygd over hele landet er en hjørnestein i det norske velferdssamfunnet som vi må hegne om og utvikle videre. Å lykkes med å rekruttere og beholde dyktige fagfolk er avgjørende for dette.

Jeg deler forslagsstillernes bekymringer for at private helsetjenester i deler av landet trekker til seg personell i konkurranse med det offentlige. Jeg mener det offentlige må møte dette offensivt ved å sikre at vår felles helsetjeneste har gode rammevilkår og er en attraktiv arbeidsplass, med et godt arbeidsfellesskap og sterke fagmiljøer som legger til rette for faglig utvikling og som rekrutterer og beholder dyktige fagfolk. Andre viktige forhold er å opprettholde et desentralisert behandlingstilbud. For å lykkes med det er desentraliserte utdanningstilbud, forskning og kompetansebygging viktig.

En innføring av en etableringsgodkjenning for private helseinstitusjoner og private helsetjenester kan være et virkemiddel som også kan bidra i det helhetlige arbeidet med å møte helsepersonellutfordringene fremover. En eventuell utredning av en slik ordning, må imidlertid sees i lys av de erfaringene som ble gjort av godkjenningsordningen av sykehus og som førte til at den ble avvirket.

Representantforslaget gjelder helseinstitusjoner og private helsetjenester. Det kan likevel være relevant å vurdere erfaringene med tidligere ordning som gjaldt sykehus, og som dermed var en mer avgrenset ordning.

Fram til 2019 hadde vi en ordning med godkjenning av offentlige og private sykehus. Sykehus var definert som virksomhet som tilbyr medisinsk undersøkelse og behandling som tilrettelegges slik at pasienten kan beholdes over natten der dette er ønskelig/ nødvendig av medisinske grunner. Begrunnelsen for avviklingen var at ordningen ikke lenger fungerte etter sin hensikt. Det har skjedd en betydelig utvikling i spesialisthelsetjenesten siden godkjenningsordningen ble opprettet, og over tid har det vært en gradvis dreining mot mer poliklinisk behandling. Det har blitt mer vanlig for en rekke tilstander, også krevende tilstander, at behandling gjennomføres uten innleggelse og overnatting. Disse helse-tjenestene ytes blant annet av virksomheter som ikke var underlagt kravet om sykehus-godkjenning.

Godkjenningsordningen ble også vurdert til i liten grad å være egnet som et styringsmiddel for å sikre den offentlige helsetjenestens tilgang på personellressurser. Dette fordi mange av de private virksomhetene som hadde tilbud om spesialisthelsetjenester ikke var underlagt kravet til godkjenning, fordi de ikke falt inn under definisjonen av sykehus. Virksomhetene kunne derfor fritt knytte til seg og benytte personellressurser som det evt. var knapphet på.

En eventuell ny godkjenningsordning som skal ivareta tilgangen på helsepersonell i den offentlige helsetjenesten, må være mer dynamisk for å kunne ha en funksjon som virker etter sin hensikt. Det betyr at en godkjenning også må kunne omgjøres eller trekkes tilbake. Hvordan tilbaketrekking og omgjøring av tidligere tildelingsvedtak om godkjenning kan gjennomføres, må utredes og må framgå av regelverket for godkjenning. Før etablering av godkjenningsordninger må det også ses hen til EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett.

Som forslagsstillerne er kjent med har Helsepersonellkommissjonen nylig levert sin utredning. De vurderer at den demografiske utviklingen vil føre til at det blir færre ansatte per pasient

fremover, og at helse- og omsorgstjenestenes andel av den totale arbeidsstyrken ikke kan øke vesentlig. Fordi personell er et knapphetsgode, må helse- og omsorgstjenestene bruke personell mer effektivt. Helsepersonellkommisjonen mener at det må betydelige tiltak til innen organisering av helse- og omsorgstjenestene, oppgavedeling, arbeidsforhold og arbeidstid, utdanning og kompetanseutvikling, digitalisering og teknologisk utvikling, samt prioritering og reduksjon av overbehandling. Personellressursene må brukes i tjenester som gir mest nytte, uavhengig av om de er offentlig eller privat finansiert.

Helsepersonellkommisjonens NOU skal følges opp i Nasjonal helse- og samhandlingsplan som det tas sikte på at skal legges fram innen utgangen av året, samt i andre relevante arbeider.

Forslagsstillerne ber regjeringen sørge for at ingen nye private sykehus blir etablert, jf. pkt. 3. Per i dag er det ikke hjemmel for å gripe inn slik det blir foreslått her.

Jeg er ikke avvisende til at vi kan ha behov for å finne måter å sikre en riktig samfunnsmessig prioritering av knappe personellressurser de kommende årene, men mener det vil være hensiktsmessig å vurdere dette i sammenheng med oppfølgingen av Helsepersonellkommisjonen. Jeg viser også til at Sykehusutvalget nylig har levert sin NOU hvor spørsmålet om regulering av adgangen til å etablere private sykehus er tatt opp. Disse utredningene er nå på høring. Utredningene sammen med høringsuttalelsene vil gi oss et grunnlag for en videre vurdering av hvordan vi best kan styre helseressursene framover og om en ny godkjenningsordning for private helsetjenester kan være et egnet virkemiddel for å nå målene våre om en sterk felles helsetjeneste.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol